

Sayı: 3080
Tarih: 16.02.2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Basında çıkan haberlere göre, Ciner Enerji Grubu bünyesinde bulunan ve Şırnak ili Silopi ilçesi Görümlü ve Çalışkan Köyleri arasındaki kurulmuş olan Silopi Termik Santrali, çevre, canlılar ve insan sağlığı için ciddi riskler oluşturmaktadır. Bölgede 2003 yılında termik santral kurmak için çalışmalar başlatılmış, ilk üretim lisansı 1.ünite için 2004 yılında alınmıştır. 2005 yılında Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu hazırlanmış, 2015 yılında da 2. ve 3'üncü ünitelerinin Enerji İşleri Genel Müdürlüğü nezdinde Geçici Kabulleri yapılmış ve üniteler ticari işletmeye geçmiştir.

Termik santrallerde üretim sırasında azotoksit, kükürtdioksit ve pek çok küçük yapılı partikül açığa çıkmaktadır. Bu zararları maddeler; salındıkları çevredeki insanların sağlığı için tehdit oluşturmakta, sinir sisteminde olumsuz etkilere yol açmakta, hayvanlara, tarım ürünlerine, su kaynaklarına ve ormanlara zarar vermektedir. Üretim sırasında bacalardan salınan küller, bu külleri solumak zorunda kalan insanlarda kanser riskini arttırmaktadır. Ayrıca, bacalardan yayılan zararlı gazlar asit yağmurlarının oluşmasına neden olmaktadır. Asit yağmurları sonucunda termik santralinin inşa edildiği bölgelerdeki toprakların yapısının bozulması ve verimin düşmesi gibi pek çok olumsuz durumla karşılaşmaktadır. Asit yağmurları, ağaçları da tahrip ederek hayvancılığı da olumsuz etkilemektedir. Santrallerde yüksek sıcaklıklarda elde edilen buharın soğutulması amacıyla yer altı suları veya akarsular kullanılmaktadır. Çekilen soğuk su yerine bırakılan sıcak su ortamdaki canlılara zarar vermekte, akarsuları, yer altı kaynaklarını kirletmekte ve yeşilliği tahrip etmektedir. Şırnak'ın Silopi ilçesine bağlı Görümlü ve Çalışkan köyleri arasında bulunan Silopi Termik Santrali, bölgede tüm canlıların yaşamını tehdit etmektedir. Bugüne kadar santraldeki ünite sayısının üçe çıkartılması santralin olumsuz etkilerinin artmasına ve daha geniş bir alana

yayılmasına neden olmuştur. Mağduriyetler yaşayan bölge halkının isteği santralin kapatılması ya da düzenli bakımının yapılmasıdır. Ayrıca, basında çıkan bir diğer habere göre; Türkiye Barolar Birliği Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu, daha önce Meclis gündemine getirilen ancak tepkiler nedeniyle geri çekilen termik santrallerin çevre yükümlülüğünden muafiyetin 3 yıl uzatılmasının 'vergi kanunu' adı altında sunulan torba yasa ile tekrar Meclis gündemine getirileceğini bildirmiştir. Temiz çevre, temiz hava ve sağlık hakkı anayasa ve yasalarla güvence altında alınmış vatandaşlık haklarıdır. Devlet vatandaşlarına karşı bu hakları sağlamakla ve bu hakları korumakla yükümlüdür.

Bu bağlamda;

- 1- Silopi Termik Santralinin faaliyetleri nedeniyle bölgede kanser ve kalp hastalıklarında gözle görülür bir artış yaşandığı iddia edilmektedir. Hamile kadınlarda yaşanan düşük oranı da artmıştır. Halk sağlığının ve çocukların geleceklerinin korunması için Bakanlığınızın bu konuda bir çalışması var mıdır? Silopi termik santralinin kanserden astıma halk sağlığına verdiği zararların tespiti, tedavisi için Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır? 2004 yılından bu yana bölgede kaç kanser vakası yaşanmıştır? Silopi Halkının sağlığını korumak, termik santral nedeniyle yaşanan mağduriyetleri gidermek için Hükümetiniz ne yapacaktır?
- 2- Silopi Termik Santralinin denetimi ne şekilde, hangi aralıklarla yapılmaktadır? Santralde filtre kullanılmakta mıdır? Kullanılmıyorsa Bakanlığınızın yaptırımı olacak mıdır? Eğer kullanıyor ise filtrelerin yeterli ve uygun olup olmadığı konusunda bir araştırma yapılmış mıdır? Yönetmeliklerin dışında bir durum tespit edilirse, çevreye ve insan sağlığına verdiği telafisi imkansız zararlar için santralin kapatılması gibi yaptırımlar gündeme getirilecek midir?
- 3- Silopi halkı ve sivil toplum kuruluşları santral nedeniyle yaşadıkları mağduriyetler için tepkilerini ve taleplerini dile getirmektedirler. Santralin kuruluş aşamasında santral hakkında yöre halkı bilgilendirilmiş midir? Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu paylaşılmış mıdır? Yeni üniteler yapıldığında ÇED raporu güncellenmiş midir? Halkı bilgilendirme toplantısı yapıldıysa toplantıya kimler katılmıştır?
- 4- Silopi Termik Santral Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporuna uygun faaliyet yürütüp yürütmediği takip edilmekte midir? Santralin Çevreye verdiği zararlar, neden olduğu hava kirliliği tespit edilmiş midir? Bu konuda Sivil Toplum Kuruluşları ve Çevreci kurumlarla işbirliği yapılmakta mıdır? Santralin çevreye en az zarar verecek şekilde faaliyetini sürdürmesi için Bakanlığınız ne gibi çalışmaları vardır?

5- Silopi Termik santralının, çevreye karşı yükümlülüklerine uymamaları, santralden çıkan kül ve duman nedeniyle yöre halkının nefes alamayacak hale gelip kanser gibi ciddi hastalıklara yakalanmaları nedeniyle, şirketin verdiği zararlardan sorumlu tutulmaları için 2872 Sayılı Çevreyi Kanunu'na göre ve hukuki olarak Bakanlığınız devreye girecek midir?

6- Basında çıkan, TBB Çevre ve Kent Hukuku Komisyonunun "özelleştirilen termik santrallerin çevre yükümlülüklerinden muaf tutulmasına" dair düzenlemeye şirketlere tanınan süre 31.12.2019 tarihi itibarıyla sona ermektedir ve bilindiği kadarıyla enerji şirketleri çevre yükümlülüklerini yerine getirmek için herhangi bir adım atmamışlardır. Meclise gelen teklifte, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile ilgili değişiklikler içeren bir madde ile lisanssız üretim projeleri ile ilgili düzenlemeye, geçici madde 26 olarak Kanun'a eklenmesi istenilen "Sözleşme Süre Uzatımı ve Devir" başlıklı madde ile bazı hak ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi için öngörülen sürelerin 36 ay, yani 3 yıl uzatılmak istendiğinin anlaşıldığı." iddiaları doğru mudur? Muafiyet 3 yıl uzatılacak mıdır? Bakanlığınızın süre uzatılması hakkında görüşü nedir?

7- Türkiye genelinde, Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılarak, termik Santrallerin neden olduğu hava kirliliğinin insan sağlığına verdiği zararlar ve termik santrallerin yol açtığı hastalıkların sağlık harcamaları içindeki yeri üzerine çalışmalar yapılmış mıdır? Çalışmalar yapıldıysa sonuçları kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?

8- Türkiye genelinde termik santrallerin tarımsal alanlara, hayvancılığa verdiği zararların tespiti için ziraat fakülteleri, ilgili meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliğine gidilmiş midir? Hükümetinizin bu tür çalışmaları var mıdır? Varsa sonuçlar kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?